

Svar på skriftligt spörsmål SSS 324/2018 rd

Svar på skriftligt spörsmål om reform av gruvlagen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 324/2018 rd undertecknat av riksdagsledamot Hanna Sarkkinen /vänst m.fl.:

Tänker regeringen ännu under den här valperioden inleda en bedömning och eventuell revision av gruvlagen i enlighet med det uttalande som riksdagen godkänt (RSv 41/2018 rd)?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Arbets- och näringsministeriet har låtit göra en utredning i enlighet med riksdagens uttalande. Föremålet för utredningen var CETA-avtalets ikraftträdande och huruvida tydliga behov av revidering av gruvlagen (621/2011) föreligger med tanke på att avtalet träder i kraft. I utredningen granskades särskilt de hotbilder kring gruvbranschen som i olika utskott lyfts fram i samband med riksdagens behandling av CETA-avtalet.

Klausulerna om investeringsskydd och de anknutna tvistlösningsmekanismerna granskades i utredningen. Dessutom granskades avtalets konsekvenser för gruvlagen och lagstiftarens möjligheter att i framtiden utveckla regleringen av gruvbranschen. Godkännandet av CETA-avtalet i Finland förutsätter inga ändringar i gruvlagen och investeringsskyddsklausulerna inskränker inte lagstiftarens möjligheter att i framtiden införa nationell reglering.

De centrala målen för totalreformen av gruvlagen var att gruvdrift och malmetning ska tryggas på ett samhälleligt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart sätt. Till målen hörde också att trygga kommunernas påverkningsmöjligheter, säkerställa att rättsskyddet tillgodoses och beakta de krav som gäller medborgarinflytande och deltagande. Besvärsträtten angående tillståndsbeslut utvidgades.

En förbehållsanmälan enligt gruvlagen ger inte rätt att utvinna gruvmineraler eller ens göra undersökningar som går utöver allemansrätten. Markägaren kan däremot ge sitt samtycke till undersökningsåtgärder inom området för den egna fastigheten, eftersom hon eller han också är den första att drabbas av eventuella olägenheter. Förbehållet ger endast företräde framför andra aktörer i fråga om beredningen av tillståndsansökan för malmetning, och vanligtvis är den tillståndsansökan som görs för malmetning efter förbehållet också betydligt mindre än detta när det gäller områdets utsträckning. De höga årliga ersättningar som markägarna ska betalas per hektar för malmetning är en bidragande sporre till att i så snabb takt som möjligt rikta in malmetningen till ett mindre område.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 324/2018 rd

Undersökningsresultaten och -materialen från malmletningen ska med stöd av gruvlagen överlämnas till staten efter att undersökningarna upphört. De bidrar alltså till den nationella geodataresursen och finns därför senare tillgängliga för forskare och andra som drar nytta av informationen.

Miljökonsekvenserna från gruvprojekt styrs av miljölagstiftningen och i miljötillståndet fastställs de utsläppsgränser som tillåts för verksamheten. Att inleda gruvdrift förutsätter tiotals tillstånd från olika myndigheter, och att dessa tillstånd iakttas övervakas genom såväl provtagning som kontrollbesök. Miljöregleringen utgår i hög grad från EU-direktiv och det nationella genomförandet av dessa. En kommun kan genom sitt planläggningsmonopol inverka avgörande på hur gruvdriften utvecklas.

Den sökande ska redan när tillståndsansökan görs utreda förfarandet för avslutande av den planerade gruvan och lägga fram alternativ för användningen av området efter att gruvdriften upphört. När åtgärder för att stänga gruvan blir aktuella krävs också myndighetstillstånd, och myndigheterna övervakar att avslutandet sker i enlighet med tillståndsvillkoren. I såväl gruvtillståndet som miljötillståndet ställs säkerheter för nedläggningskostnaderna. Dessa ska ställas innan verksamheten inleds. Storleken på säkerheterna granskas periodiskt. Säkerheterna fastställs för den situation då gruvdriften upphör planenligt och de täcker inte sådana kostnader som uppstår i oförutsedda situationer.

Malmletning är mycket riskfylld verksamhet eftersom endast cirka ett undersökningsprojekt av tusen slutligen leder till gruvdrift. Företag tar alltså medvetet mycket stora ekonomiska risker när de verkar inom branschen. Dessutom är alla aktörer medvetna om att tillstånd för gruvdrift kan avslås eller tillståndsvillkoren bli sådana att lönsam gruvdrift inte är möjlig. Dessa risker hör till branschens natur och därför är förutsägbarheten och transparensen i tillståndsförfarandena och tillståndskraven ytterst viktiga faktorer när man försöker minska riskerna.

I Finland finns också fortsättningsvis tillstånd som beviljats med stöd av upphävda lagar. När det gäller dessa finns övergångsbestämmelser i den gällande gruvlagen, enligt vilka dessa tillstånd ska ha uppdaterats så att de uppfyller kraven i den nuvarande gruvlagen, till exempel i fråga om säkerheter för utmål. För närvarande är inte en enda gruva i drift vars huvudsakliga gruvtillstånd skulle ha beviljats med stöd av den gällande gruvlagen. Det vill säga att vi inte har någon gruva i drift vars tillståndsprocess och prövning skulle ha gjorts enligt den gällande gruvlagens procedurer. För gruvor i drift har däremot beviljats gruvtillstånd där gruvområdet exempelvis utvidgats.

Miljökonsekvenserna av gruvdriften kan inte bedömas innan tillräckliga uppgifter om malmförekomsten finns att tillgå och utgående från vilka man kan bedöma och utreda hur malmen kan utvinnas såväl tekniskt som i fråga om dess sammansättning. För detta behövs vanligtvis betydande terräng- och laboratorieundersökningar samt provtagning som pålitligt återspeglar fyndigheten, dess struktur och sammansättning.

Samhällets behov av råmaterial ökar, inte minst på grund av energiomställningen. Gruvdrift regleras och övervakas synnerligen strikt i Finland, med stöd av såväl EU-direktiv som rent nat-

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 324/2018 rd

ionell lagstiftning. Ansvarsfull produktion av råmaterial blir allt viktigare för att vi inte ska främja omänskliga arbetsvillkor, regionala konflikter eller produktionssätt som försummar miljön. Därför har jag tillsammans med min svenska kollega, näringsminister Damberg, inlett ett certifieringsprojekt för ansvarsfullt producerade råmaterial.

Skattebördan för gruvdrift är densamma som för annan företagsverksamhet i Finland. Den separata, skattelikhande ersättningen som betalas till markägaren enligt gruvlagen har i totalreformen av lagen i sin helhet riktats till markägarna, som är de som i första hand drabbas av olägenheter. Forststyrelsen får del av denna ersättning i den mån som malmletning eller gruvdrift sker på statens mark.

När det gäller aggressiv skatteplanering bereds en regeringsproposition för ändring av regleringen kring begränsningar av ränteavdrag i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet. Syftet är att förebygga aggressiv skatteplanering i anknytning till ränteavdrag som är betydande med tanke på skatteintäkterna.

Statens prövningsrätt i skattemässiga ärenden minskar inte på grund av CETA-avtalet och avtalet förhindrar inte utvecklingen av beskattningslagstiftningen. CETA-avtalet förutsätter endast att alla aktörer behandlas likvärdigt, vilket också är utgångspunkten i Finlands grundlag.

Helsingfors den 12 september 2018

Näringsminister Mika Lintilä